

Het geschenk

Het geschenk Gaed Schoeters

Amsterdam • Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2025

Voor het schrijven van deze roman ontving de auteur een
werkbeurs van Literatuur Vlaanderen.

Copyright © 2025 Gaea Schoeters

Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Dooreman

Omslagbeeld Heinrich Kley

Foto auteur Annelies Van Parys

Binnenwerk Trui Hanoulle let's fly

ISBN 978 90 253 1860 4 / NUR 301

www.querido.nl

Dedicated to Europe, whatever that is.
Dedicated to courage, whatever that is.
Dedicated to fiction, whatever that is.

**»Zur Rettung des Rechtsstaats bin ich bereit,
alles zu opfern, sogar den Rechtsstaat.«**
– H.C. Winkler

I
Verrassing

Dag 1

De olifant staat aan de rand van de rivier. Aarzelend betast ze met de punt van haar slurf het water, dat kouder is dan gewoonlijk. Even draait ze onwennig met haar oren en kijkt om zich heen, alsof ze iets of iemand zoekt. Ze stoot een zacht, diep gebrom uit, maar er komt geen antwoord. Opnieuw besnuffelt ze het wateroppervlak, ontkrult haar slurf helemaal, dompelt de tip onder en zuigt het koele vocht op. Werpt dan haar kop in haar nek, brengt de slurftip naar haar mond en drinkt gulzig. Zo blijft ze staan, met haar slurf in haar mond en haar ogen gesloten van genot achter de zacht trillende wimpers. Haar lichaam ontspant zich, ze laat zich door één heup zakken, haar linkerachterpoot leunt achteloos op zijn tip. De opkomende zon kleurt het dier geelgrijs; alleen de plekken waar haar huid nat is, steken donker af tegen de rest. De waterdruppels die uit haar mondhoeken spatten, fonkelen in het zonlicht. Dan verstart ze, heel even maar, laat haar slurf uit haar bek vallen en snuift de lucht op. Een onbekende geur waait haar tegemoet. Zoekend naar de oorsprong tilt ze haar slurf nog wat hoger op; de donkere, natte punt beweegt zich langzaam door de lucht. In het tegenlicht tekenen de lange haren op haar slurf en kin zich scherp af tegen de lichtgrijze hemel. Plots draait ze haar kop: daar! Dreigend en groots richt ze zich op, spreidt de oren breed en kijkt in de richting van de andere oever, waar de geur vandaan komt. De geur en het geluid van naderende voetstappen.

De man aan de overkant ziet haar niet. Licht dronken en vol van zichzelf loopt hij over de promenade langs het water. In de bocht van de rivier blijft hij staan. Hoewel nog niks zeker is en hij weet dat zijn vreugde te vroeg komt, overvalt hem

een onstuitbare overwinningsroes. Hij vist zijn iPhone uit de binnenzak van zijn jacquet, swipet hem open en strekt zijn arm uit om een selfie te nemen. Ziet dan dat zijn das los is geraakt, laat de telefoon weer zakken en trekt de knoop recht. Of orde tot God leidt, betwijfelt hij, maar dat het de kortste weg naar de macht is, weet hij zeker. Opnieuw richt hij de camera op zichzelf en blikt in de lens. Deze keer is hij tevreden met wat hij ziet. Nog één keer haalt hij zijn hand door zijn haren, dan glimlacht hij, een zelfingenomen, triomfantelijke glimlach, en knijpt zijn ogen halfdicht – een tip van zijn mediatrainer. Oogt sympathieker. Daarna drukt hij af. Achter hem glinstert de glazen koepel van de Rijksdag in het licht van de opkomende zon. Als wat de journalist hem daarnet heeft verteld waar is, is het een kwestie van tijd voor hij daarbinnen eindelijk de lakens uitdeelt in plaats van getolereerd te worden. Dan is die blinkende bal zijn speelgoed en de witte kubus van de Bondskanselarij, die in de verte boven zijn linkerschouder uitsteekt, zijn toekomstige bureau.

Hij laat zijn telefoon weer in zijn zak glijden en wandelt verder langs het water. In gedachten ziet hij zich al op het terras op de zevende verdieping staan, met uitzicht over de hele stad. Zijn stad. Van hem en van alle Duitsers. Als hij het gebouw van de openbare omroep passeert, grinnikt hij vol voorpret; ze zullen hem wel moeten bellen, straks, voor de avondtalkshow. Een dergelijk resultaat valt niet te negeren. Intussen is hij bijna bij het station. Zijn oog valt op twee daklozen, die onder de spoorwegbrug liggen te slapen. De geïmproviseerde tarp die hen moet beschutten voor de kille wind die onder de brug doorjaagt, is losgescheurd en fladdert als een wanhopige vogel boven hun hoofden. Met kwaadaardig plezier schopt Holger Fuchs een van hun lege

bierflesjes weg; luid klingelend spat het uit elkaar tegen de betonnen brugpijler.

‘Wakker worden, jongens. Er waait een nieuwe wind door Duitsland, en het eerste wat we gaan doen, is de stad schoonblazen. Pak maar alvast in.’

Gealarmeerd door het lawaai draait een van de mannen zich om en richt zich half op, klaar om zichzelf en zijn spullen te verdedigen. Fuchs versnelt zijn pas en draaft de trappen op, net op tijd om in de aankomende S-Bahn te springen, die hem in minder dan twintig minuten thuis zal brengen.

De dakloze man is rechtop gaan zitten in zijn slaapzak en zoekt in de plastic tas met kostbare spullen die hij 's nachts tegen zijn borst klemt naar zijn sigaretten. Zoals altijd 's ochtends, voor de alcohol de werkelijkheid van de dag helpt verzachten, ziet hij de wereld onaangenaam scherp. Tussen de brugpijlers scharrelen ratten, twee van hen trekken elk aan een kant van een broodkorst alsof hun leven ervan afhangt. Doet het wellicht ook. Een derde is in een weggegooid hamburgerdoosje gekropen, alleen de kont met de kale staart hangt er nog uit; haar achterpootjes zetten zich schrap op de kartonnen rand om meer trekkracht te leveren. Even blijft hij er geamuseerd naar kijken, dan richt hij zijn aandacht weer op zijn zoektocht, maar de sigaretten laten zich niet vinden. Gefrustreerd gooit hij de tas opzij en ritst zijn slaapzak open. De ratten schieten weg, alleen die in het hamburgerdoosje kijkt niet op of om, maar eet ongestoord verder. Onwillig wrijft de man de rest van de slaap uit zijn ogen en slaat zich een paar keer op de schouders om de kou van de nacht uit zijn lichaam te verdrijven. Het lukt maar half. Elke ochtend herinneren zijn stramme spieren hem eraan dat hij op straat heeft geslapen in een land dat daar te koud voor is. Net zoals

zijn vage hoofdpijn en de geur van pis en verschaald bier die onder de brug blijft hangen, hoe hard het ook waait, hem elke ochtend onzacht op zijn miserabele toestand wijzen. Zijn oog valt op de zak met plastic flesjes die hij gisterenavond laat nog heeft verzameld, en waarvan hij straks het statiegeld kan incasseren. Automatisch rekent hij: vijftwintig cent, vijftig, een euro, twee euro... plus de lege bierflesjes... twee euro zestien... Net niet genoeg voor een koffie. Teleurgesteld laat hij zijn blik over het water glijden; zelfs nu nog, na al die jaren, slaagt de rivier erin zijn weemoed op te lossen. Dan stokt hij, grijpt zijn maat, die naast hem ligt te slapen, bij de schouder en schudt hem ruw wakker.

‘Een olifant. Er staat een olifant in de rivier.’

Zonder zijn ogen open te doen duwt zijn vriend zijn hand weg.

‘Ik weet niet wat je gisteren gerookt hebt, maar die nieuwe dope doet je duidelijk geen goed. Ga slapen.’

‘Kijk dan zelf!’

Maar de ander heeft zijn deken alweer over zijn hoofd getrokken: een ongenaakbare bundel onwilligheid. De dakloze man kruipt uit zijn slaapzaken loopt zo stil mogelijk naar de oever. Daar hurkt hij neer op het asfalt en kijkt ademloos naar het schouwspel dat zich in het water afspeelt.

Midden in de Spree baadt een olifantenbul. Langzaam laat hij zijn logge lichaam in het water zakken, zinkt door zijn knieën en verdwijnt onder het wateroppervlak. Even denkt de man dat hij het zich heeft ingebeeld, dat de drank zijn hersenen heeft aangetast, maar daar duikt het dier alweer op; zijn grote oren hangen als twee dunne, natte zeemvellen tegen zijn kop. Vrolijk rolt hij in het water heen en weer. Dan verschijnt naast hem, uit het niets, een tweede slurf, als een periscoop.

Een tweede olifant rijst uit de rivier op. Zacht grommend begroeten de kolossen elkaar en wikkelen hun slurf om die van de ander heen. Duwen elkaar vooruit en achteruit in de bedding. Vechten ze? Nee, hun kopstoten hebben niets agressieus, ze lijken eerder te spelen. Plagerig legt de ene zijn slurf over de schouders van de andere en duwt hem kopje-onder, waarna zijn tegenstander proestend van plezier weer bovenkomt. Zijn belager gunt hem geen rust, klimt op zijn rug en duwt met beide voorpoten zijn hoofd opnieuw onder water, maar deze keer biedt zijn tegenstander weerstand. Met geheven slurf probeert hij zijn kop boven water te houden, zijn slagstanden naar de hemel gericht, tot hij moet toegeven dat de ander sterker is, of in elk geval zwaarder; dan laat hij zich gelaten in het water zakken en zwemt een eind weg. Om zich meteen weer om te draaien en een tegenaanval in te zetten. Minutenlang gaat de trage waterworstelwedstrijd door, tot een van de olifanten plots een roestige fiets uit het water sleurt. Triomfantelijk zwaait hij hem boven zijn hoofd heen en weer en slingert hem dan met een grote boog van zich af, de oever op. Luid trompetterend schudt hij zijn kop. De fiets landt een eind verder op de promenade; een aankomende fietser moet abrupt uitwijken. Vloekend blijft hij staan en kijkt zoekend om zich heen waar de fiets vandaan komt, maar als hij in de gaten krijgt wat er in de bedding gaande is, gooit hij zijn eigen fiets aan de kant, grijpt naar zijn gsm en begint te filmen. Boven, op de brug, dendert intussen de S-Bahn voorbij, die de eerste forensen naar hun werk brengt. De stad wordt wakker.

Bondskanselier Hans Christian Winkler weet niets van dit alles. In zijn huis aan de Wannsee is de ochtend even rustig

begonnen als altijd. De wekker is afgegaan, hij is opgestaan, meteen, zonder de sluimerknop nog een keer in te drukken, heeft zich geschoren, een douche genomen en aangekleed, en loopt nu in zijn hemd de keuken in, waar zijn vrouw net de koffie op tafel zet. Naast zijn bord liggen de ochtendkranten; hij hecht eraan ze op papier te lezen en niet op zijn telefoon door de hoofdpunten te scrollen. Winkler gelooft in grondigheid. Grondigheid en routine. Zolang je alles wat daarvan afwijkt snel genoeg weer in het gareel weet te dwingen, blijft de wereld op koers, en het leven ook. Terwijl hij zich een koffie inschenkt, trekt hij de eerste krant naar zich toe. Tot zijn tevredenheid ziet hij zichzelf op de voorpagina staan, kalm en vastberaden, terwijl hij het parlement toespreekt. De Bondsdag heeft zijn Ivoorwet met een ruime meerderheid aangenomen en daarmee de voorwaarden voor de import van exotische jachttrofeeën aanzienlijk verscherpt. Een maatregel die niemand tegen de borst stoot, maar die hij als pas-munt kan gebruiken om de groenen ervan te weerhouden de boeren het leven lastig te maken met nieuwe stikstofaksen. Voor wat hoort wat. Zo werkt goed bestuur nu eenmaal. Snel scant hij het artikel. De foto is weliswaar kleiner dan hij had gehoopt, maar in de tekst komt hij goed uit de verf. Bescherming van bedreigde diersoorten, daar scoor je altijd mee. Hij neemt een slok van zijn koffie en vouwt de krant open. Dan stukt hij. De volledige dubbele pagina is gevuld met een analyse van de tussentijdse peiling, en zelfs zonder die te lezen ziet hij aan de grafiek dat zijn partij allesbehalve goed scoort.

Tien kilometer noordoostelijker heeft Holger Fuchs op zijn tablet dezelfde krant opengeklikt en bekijkt dezelfde grafiek. De uitdrukking op zijn gezicht verradt niets minder dan onverholen triomf. Terwijl hij verder leest, reikt hij naar zijn

smartphone, die op het aanrecht ligt te laden. Niets wat hem er nu nog van weerhoudt die selfie te posten. Snel tikt hij een statusbericht in: *Eerst nemen we de Rijksdag over en dan de Kanselarij*. Zonder echt te kijken klikt hij op ‘foto toevoegen’ en scrolt door zijn beelden naar de foto van vanochtend. Maar voor hij die oplaadt, zoomt hij nog even in, om zeker te zijn dat hij er wel strijdbaar maar niet té gretig op staat. Imago is alles, elke fout kan fataal zijn. Dan ziet hij het: aan de oever van de Spree, onder de voetbrug die Oost en West verbindt, staat een olifant. Geen kunstwerk, geen standbeeld, maar een levensechte Afrikaanse olifant in dreighouding. Fucking AI. Woedend schuift hij zijn tablet opzij en belt zijn social-mediamanager.

‘Mijn gsm is gehackt. Een deepfake. Hoe kan zoiets gebeuren?!’

Aan de Wannsee probeert Frida Böhm-Winkler intussen haar man te sussen, die terneergeslagen naar de krant zit te staren en met de duim en wijsvinger van zijn rechterhand zijn wenkbrauwen masseert, iets wat hij vaker doet als hij zich zorgen maakt – een tic die hem na al die jaren in de politiek zijn karakteristieke borstelige wenkbrauwen heeft bezorgd.

‘Het is maar een peiling. Zie het als een motivatie, een extra reden om er samen de schouders onder te zetten en het tij te keren. Misschien doet het de coalitie goed.’

Geërgerd kijkt Winkler zijn vrouw aan. ‘Meen je dat nu?’

Frida negeert zijn scherpe toon en kijkt hem aan met de onverstoorbare kalmte waarmee ze hun huwelijk de afgelopen dertig jaar door elke woelige periode heeft geloodst. ‘Nu zullen ze wel allemaal begrijpen dat het ernst is en de tijd voor politieke spelletjes voorbij is.’

Somber schudt Winkler het hoofd. 'Ik vrees dat de spelletjes nu pas echt gaan beginnen.'

Op dat moment rinkelt zijn gsm. Hij werpt een blik op het scherm en zucht. 'Daar heb je het al.'

Terwijl hij zijn kopje naar het aanrecht draagt, neemt hij op. 'Otto, goedemorgen. Hoewel... de dag had niet veel slechter kunnen beginnen. Wat zeg je? Een olifant? In het Spreebogenpark? Is dit een grap? Probeer je me op te vrolijken of zo? Niet de enige? Wat? Ik hoor je niet, de lijn... Nee, ja, oké, ik kom eraan.' Hij verbreekt de verbinding, draait zich om en grist zijn jas van de stoel waar hij hem netjes overheen heeft gehangen.

Geamuseerd kijkt Frida hem aan. 'Wat was dat voor codetaal?'

Winkler schudt onzeker het hoofd. 'Geen idee. Blijkbaar zijn er olifanten gezien langs de Spree. Waarschijnlijk ontsnapt uit de Zoo. Het was me niet helemaal duidelijk, Otto zat zelf nog in de metro en de verbinding viel voortdurend weg. Hoe dan ook, mijn probleem is het niet. Dat is stadsmaterie. Geen idee waarom die oude Haas dat zelf niet op kan lossen. Als ik me ook nog met ontsnapte olifanten moet bezighouden... Is Klaus er al?'

Zijn vrouw werpt een blik door het raam naar de straat beneden, waar de dienstwagen al staat te wachten, en knikt. Winkler kust haar vluchtig op de wang en wil vertrekken, maar ze houdt hem tegen. 'Wacht even. Ik rij mee. Olifanten in Berlijn, dat wil ik niet missen.'

Tegen de tijd dat Winkler de binnenstad bereikt, begint het hem te dagen dat de ontsnapte olifanten wel degelijk een probleem vormen dat de bevoegdheid van de burgemeester

overstijgt. Toen hij thuis vertrok, maakte de radio nog melding van vier dieren, allemaal in de omgeving van de Spree. Wellicht naar het water gelopen, al begreep Winkler niet hoe dat kon zonder dat iemand ze voordien had gezien; Berlijn slaapt nooit. Tien minuten later interviewde de reporter een inderhaast opgetrommelde bioloog, die vaststelde dat het Afrikaanse olifanten betrof. Waarop Frida, die naast hem op de achterbank zat, hem er verbaasd op had gewezen dat die niet uit de Zoo konden komen, omdat ze daar alleen de kleinere Aziatische variant hadden. ‘Iets wat jij natuurlijk niet kan weten, want jij had nooit tijd om met de kinderen naar de dierentuin te gaan.’

Hij had het Otto laten checken, die had bevestigd dat het Tierpark in Friedrichsfelde inderdaad de enige plek in Berlijn was waar Afrikaanse olifanten gehouden werden. Wat de zaak nog onbegrijpelijker maakte, want dat betekende dat de beesten onopgemerkt een traject van niet vijf, maar veertien kilometer hadden afgelegd. Voor Winkler daarnaar kon vragen, had Otto eraan toegevoegd dat er daar weliswaar verbouwingen aan het olifantenverblijf plaatsvonden – ‘Je weet wel, nieuwe dierwelzijnsnormen, grotere leefoppervlakte, een nagebouwde natuurlijke habitat’ – wat een ontsnapping zou kunnen verklaren, maar dat alle olifanten preventief naar andere dierentuinen waren overgebracht en er daar, na telling, geen enkele bleek te ontbreken. Kortom: waar de olifanten vandaan kwamen, was een mysterie. Voldoende reden om uit te gaan van een mogelijke terroristische actie en de crisisstaf samen te roepen. Winkler had meteen ja gezegd. Hoe onwaarschijnlijk de terreurpiste hem ook in de oren klonk, samenwerken met het leger was waarschijnlijk sowieso de aangewezen manier om die kolossen zonder al te veel schade te vangen. Bovendien zou het